

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۸۴ / ۳ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خردادماه) سال ۱۳۸۴	

ردیف	سوالات	نمره
------	--------	------

۰/۵	۱ باتوجه به ابیات زیر به سوالات داده شده ، پاسخ دهید : زان یار دل نوازم شکری است با شکایت عشقت رسد به فریاد از خود به سان حافظ الف (کدام واژه « تخلص » است ؟ ب (هجای دوم واژه ی « حکایت » را با علامت خاص خود نشان دهید.	
۰/۵	۲ درون مایه ی « چهار پاره » بیش تر چه موضوعاتی است ؟	
۰/۵	۳ کدام یک از ابیات زیر ، نمی تواند « مطلع » یک « قصیده » باشد ؟ چرا ؟ الف (جهان بر آب نهادست و زندگی بر باد ب (خبرت هست که مرغان سحر می گویند غلام همت آنم که دل بر او ننهاده آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار	
۰/۵	۴ هریک از کلمات مشخص شده ی بیت زیر ، کدام یک از « پایه های تشبیه » هستند ؟ « روز چو شمعی به شب ، زود رو و سرفراز شب چو چراغی به روز ، کاسته و نیمتاب »	
۰/۵	۵ یک « تشبیه بلیغ اضافی » بسازید که واژه ی « دانش » ، مشبّه آن باشد.	
۰/۷۵	۶ در مصراع زیر : « تو سرو جویباری ، تو لاله ی بهاری » الف (کدام یک از پایه های تشبیه ، حذف شده است ؟ ب (این « نوع تشبیه » چه نامیده می شود ؟	
۰/۵	۷ کدام یک از تشبیهات زیر ، « مفرد » و کدام یک « مرکب » است ؟ الف (بر گل سرخ از نم ، اوفتاده لالی ب (زلف تو مگر جانا امید و نیاز است همچو عرق بر عذار شاهد غضبان زیرا که چنین هر دو سیاه است و دراز است	
۰/۷۵	۸ در کدام یک از ابیات زیر ، آرایه ی « تشخیص » وجود دارد ؟ دلیل خود را بنویسید. الف (ای نسیم سحر ، آرامگه یار کجاست ؟ ب (ای غنچه ی خندان ، چرا خون در دل ما می کنی ؟ منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست ؟ خاری به خود می بندی و ما را ز سر و می کنی	
۰/۷۵	۹ با توجه به بیت زیر ، به سوالات پاسخ دهید : « در این بازار اگر سودی است با درویش خرسند است الف (کدام کلمه در مفهوم استعاری به کار رفته است ؟ ب (استعاره از چیست ؟ پ (چه نوع استعاره ای است ؟ خدایا ، منعمم گردان به درویشی و خرسندی »	
	« ادامه ی سؤال ها در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۸۴ / ۳ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خردادماه) سال ۱۳۸۴	

ردیف	سوالات	نمره
۱۰	استعاره ی به کار رفته در کدام یک از ابیات زیر ، « بلیغ تر و مؤثرتر » است ؟ چرا ؟ الف (فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید ب (بخت آن نکند با من ، کان شاخ صنوبر را شرمنده رهروی که عمل بر مجاز کرد بنشینم و بنشانم، گل بر سرش افشانم	۰/۵
۱۱	جمله ای بنویسید و در آن واژه ی « قلم » را در « مفهوم مجازی » به کار ببرید.	۰/۵
۱۲	باتوجه به بیت زیر : « دل عالمی بسوزی چو عذار بر فروزی الف (کدام کلمه در مفهوم مجازی به کار رفته است ؟ ب (« قرینه » ی آن کدام است ؟ تو از این چه سود داری که نمی کنی مدارا »	۰/۵
۱۳	در بیت زیر ، « دینار و درم » مجاز از چیست ؟ نوع علاقه ی آن را بنویسید. « آن کس که به دینار و درم خیر نیندوخت سر عاقبت اندر سر دینار و درم کرد »	۰/۵
۱۴	کنایه ی به کار رفته در کدام بیت، اثبات این حقیقت است که « آسایش بی رنج » در این جهان وجود ندارد ؟ الف (حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج ب (نپندارم ای در خزان کشته جو فکر معقول بفرما گل بی خار کجاست که گندم ستانی به وقت درو	۰/۵
۱۵	در هریک از ابیات زیر ، کنایات را مشخص کنید و مفهوم هریک را بنویسید. الف (چو بشنید بیچاره بگریست زار ب (دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای که ای خواجه دستم ز دامن بدار فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد	۱
۱۶	در بیت زیر : « لبخند تو خلاصه ی خوبی هاست الف (کدام « صامت » بیش از بقیه تکرار شده است ؟ ب (نام آرایه ی ادبی حاصل از این تکرار چیست ؟ لختی بخند ، خنده ی گل زیباست »	۰/۵
۱۷	در هریک از عبارات زیر ، بین کدام کلمات ، « سجع » وجود دارد ؟ « نوع سجع » ها را بنویسید. الف (ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ، ضایع. ب (هر که را زر در ترازوست ، زور در بازوست.	۱
۱۸	در ابیات زیر ، آرایه های « موازنه » و « ترصیع » را بیابید. در هر مورد ، دلیل خود را بنویسید. الف (ای منور به تو نجوم جمال ب (شاکر نعمت به هر مقام که بودیم ای مقرر به تو رسوم کمال داعی دولت به هر طریق که هستیم	۱
۱۹	در هر یک از ابیات زیر ، بین کدام کلمات ، « جناس » به کار رفته است ؟ نوع هر جناس را مشخص کنید. الف (ای گدایان خرابات ، خدا یار شماست ب (کار دلم به جان رسد، کارد به استخوان رسد چشم انعام مدارید ز آنعامی چند ناله کنم بگویدم : دم مزن و بیان مکن	۱
	« ادامه ی سؤال ها در صفحه ی سوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۸۴ / ۳ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خردادماه) سال ۱۳۸۴	

ردیف	سؤالات	نمره
۲۰	در شعر زیر ، دو واژه را بیابید که باهم « جناس » دارند. شمع جویی و آفتاب بلند چشم بگشا به گلستان و بین روز بس روشن و تو در شب تار جلوه ی آب صاف در گل و خار	۰/۵
۲۱	چرا می گوئیم در عبارت زیر ، « جناس تام » وجود دارد ؟ « برادر که در بند خویش است نه برادر ، نه خویش است. »	۰/۵
۲۲	شاعر در بیت زیر ، به چه داستانی اشاره دارد ؟ « گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد »	۰/۵
۲۳	در عبارت زیر ، سعدی با آوردن بخشی از یک آیه عیناً در کلام خویش ، از آرایه ی بهره گرفته است. « موسی (ع) قارون را نصیحت کرد که أَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ. »	۰/۵
۲۴	در کدام یک از ابیات زیر ، آرایه ی « تناقض » دیده می شود ، دلیل خود را بنویسید. الف (بگویم تا بداند دشمن و دوست ب (دولت فقر خدایا به من ارزانی دار که من مستی و مستوری ندانم کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است	۰/۷۵
۲۵	با توجه به بیت زیر ، به سؤالات داده شده ، پاسخ دهید : « ماهم این هفته برون رفت و به چشمم سالی است الف (کدام کلمه ، دارای « ایهام تناسب » است ؟ ب (این کلمه ، در بیت بالا به چه معناست ؟ پ (کلمه ی دارای ایهام تناسب ، با کدام واژه ها تناسب برقرار کرده است ؟ حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حالی است »	۱
۲۶	ارتباط میان واژه های مشخص شده در بیت زیر ، کدام آرایه ی ادبی را به وجود آورده است ؟ « هرکو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد ، پیش همه پیکان ها »	۰/۵
۲۷	باتوجه به بیت زیر : « از عفو و خشم تو دو نمونه است ، روز و شب الف (در مصراع اول ، « لف ها » را نشان دهید . ب (چه نوع لف و نشری در بیت دیده می شود ؟ وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم »	۱
۲۸	در ابیات زیر ، آرایه های « تصدیر ، حس آمیزی ، اشتقاق ، اغراق ، حسن تعلیل » را بیابید . الف (شود کوه آهن چو دریای آب ب (گل ، آن جهانی است نگنجد در این جهان پ (رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار ت (من که باشم در آن حرم که صبا ث (از صدای سخن عشق ندیدم خوش تر اگر بشنود نام افراسیاب در عالم خیال چه گنجد ، خیال گل گریه اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد پرده دار حریم حرمت اوست یادگاری که در این گنبد دوار بماند « موفق باشید »	۲/۵
	جمع نمرات	۲۰

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۲ / ۳ / ۱۳۸۴	سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خردادماه) سال ۱۳۸۴	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
------	---------------	------

با سلام و درود		
همکاران ارجمند ، راهنمای تصحیح برای هماهنگی بیش تر حضورتان تقدیم می شود.		
۰/۵	الف (حافظ (۰/۲۵) ب) « — » (۰/۲۵)	۱
۰/۵	اجتماعی (۰/۲۵) غنایی (۰/۲۵)	۲
۰/۵	بیت « ب » (۰/۲۵) چون مصرع نیست (یا چون هر دو مصرع آن قافیه ندارند.) (۰/۲۵)	۳
۰/۵	شمع : مشبه به (۰/۲۵) کاسته و نیمتاب : وجه شبه (۰/۲۵)	۴
۰/۵	گنج دانش (یا « گوهر دانش » یا « چراغ دانش » یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۵
۰/۷۵	الف (ادات تشبیه (۰/۲۵) وجه شبه (۰/۲۵) ب (بلیغ اسنادی (۰/۲۵)	۶
۰/۵	الف (مرکب (۰/۲۵) ب (مفرد (۰/۲۵)	۷
۰/۷۵	بیت « الف » (۰/۲۵) چون « نسیم سحر » ، انسان نیست ، ولی مورد خطاب واقع شده است. (یا چون نسیم سحر ، انسان متصور شده است) (یا هر توضیح مرتبط با این مضمون) (۰/۵)	۸
۰/۷۵	الف (بازار (۰/۲۵) ب (دنیا (۰/۲۵) پ (مصرحه (۰/۲۵)	۹
۰/۵	بیت « الف » (۰/۲۵) چون در این بیت ، استعاره ی مکنیه به کار رفته است. (یا چون ذهن برای فهم استعاره ی مکنیه به دقت ، تأمل و تلاش بیشتری نیاز دارد / یا چون استعاره ی مکنیه از مصرحه ، بلیغ تر است.) (ذکر یک مورد کافی است) (۰/۲۵)	۱۰
۰/۵	دهخدا قلم خوبی داشت. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۱۱
۰/۵	الف (عالم (۰/۲۵) ب (دل بسوزی (۰/۲۵)	۱۲
۰/۵	ثروت (یا مال) (۰/۲۵) جزئیه (۰/۲۵)	۱۳
۰/۵	بیت « الف » (۰/۵)	۱۴
۱	الف (دستم ز دامن بدار (۰/۲۵) رهایم کن (۰/۲۵) ب (بلغزد پای (۰/۲۵) از راه راست منحرف شوی (یا خطا کنی) (۰/۲۵)	۱۵
۰/۵	الف (« خ » (۰/۲۵) ب (واج آرایی (یا نغمه ی حروف) (۰/۲۵)	۱۶
« ادامه در صفحه ی دوم »		

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۴ / ۳ / ۱۲	سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خردادماه) سال ۱۳۸۴	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	الف) باطل، ضایع (۰/۲۵) متوازن (۰/۲۵) ب) ترازو، بازو (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵)	۱
۱۸	الف) ترصیع (۰/۲۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با یکدیگر، سجع متوازی دارند. (یا همه ی سجع های آن متوازی است.) (۰/۲۵) ب) موازنه (۰/۲۵) چون واژه های دو مصراع (به جز بودیم و هستیم) در تقابل با یکدیگر، سجع متوازن دارند. (یا همه ی سجع های آن متوازن است.) (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف) انعام، انعام (۰/۲۵) ناقص حرکتی (۰/۲۵) ب) کار، کارد (۰/۲۵) ناقص افزایشی (۰/۲۵)	۱
۲۰	تار (۰/۲۵) خار (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	چون دو واژه ی « خویش » در تلفظ یکی (۰/۲۵) اما در معنی مختلف اند (یا اولی به معنی خود و دومی به معنی قوم و خویش است) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	ماجرای بر دار کردن حسین بن منصور حلاج (یا هر توضیح درست دیگر همراه با ذکر نام این عارف) (۰/۵)	۰/۵
۲۳	تضمین (۰/۵)	۰/۵
۲۴	بیت « ب » (۰/۲۵) چون دو واژه ی « دولت » و « فقر » وجود یکدیگر را نقض می کنند. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۷۵
۲۵	الف) ماه (۰/۲۵) ب) دوست (یا معشوق، محبوب، یار) (۰/۲۵) پ) هفته (۰/۲۵) سال (۰/۲۵)	۱
۲۶	مراعات نظیر (۰/۵)	۰/۵
۲۷	الف) عفو (۰/۲۵) خشم (۰/۲۵) ب) مرتب (۰/۵)	۱
۲۸	الف) اغراق (۰/۵) ب) تصدیر (۰/۵) پ) حسن تعلیل (۰/۵) ت) اشتقاق (۰/۵) ث) حس آمیزی (۰/۵)	۲/۵
	« شاد و سرفراز باشید »	
	جمع نمرات	۲۰